

Väärrikad soomepoisid

Sügisel 2010 möödub 65 aastat Teise maailmasõja lõpust. Veel 1939. aasta veebruaris teatas Eesti vabariigi president Konstantin Päts, et Eesti on neutraalne riik ja ei taha kellegagi vaenujalal olla. Sellest tõdemusest ei olnud abi. Suured totalitaarsed riigid tegid, mida tahtsid. Kannatajaks olid ennekõike tsiviilisi-kud.

Kunagi küsis üks eakas kolleeg Norrast, miks me kasutame väljendit enne sõda ja pärast sõda. Minu jaoks oli see nii loomulik, et ei olnud põhjust selle üle arutledagi. Nüüd võiksin talle vastata, et meie väikese riigi ja rahva jaoks oli see sõda nii traagiline, et ajaarvaminegi muutus.

Eesti auks

Teise maailmasõja ajal tuli eesti meestel teha väga karme valikuid. Nüüd, ligi 70 aastat hiljem, on lihtne süüdistada neid, kes läksid Punaarmeele või Saksa väkke. Need olid ju okupatsiooniväed. Hoopis on oluline mõista, et lihtsalt ja kergekäeliselt ei otsustatud midagi. Kaalul oli ju elu!

Ometi võtsid Teise maailmasõja päevil saatusliku otsuse vastu need noormehed, kes ei nõustunud okupante teenima ja põgenesid Soome, kus võitlus toimus ilmselge vastasega: sõditi maailmarevolutsiooni ihkava kommunistliku Nõukogude Liidu vastu ja Soome riigi püsijäämise eest! Eesti oli ju häaletult ära antud ... Neid poisse hakati kutsuma soomepoisteks.

Kui Vabadussõja päevil tulid Soomest vabatahtlikud Eesti eest võitlema, siis nüüd ajalugu kordus - vabatahtlikud Eestist läksid Soomele appi. 1944. aasta suvel, kui Soome väljus sõjast, naasid peaaegu kõik soomepoisid Eestisse. Vastaseid oli nüüd tegelikult kaks:

Heli Kirsi

Rakvere
gümnaasiumi
ajalooõpetaja ja
vilistlane 1976. a

pealetungiv Punaarmee ja taganev ning soomepoistes äärmise umbusuga suhtuv Saksa Wehrmacht.

Saatuse ei hellitanud neid noori mehi. Just asjaolu, et nad olid soomepoisid, tegi neid Teise maailmasõja järel kommunistlikule režiimile eriti ohtlikuks. Need mehed olid vääramatu moraalil, autunde, võitlustahte, ennastalgavuse ja patriootlikkuse võrdkujuks.

Niisuguste meeste kohta võiks öelda, et olid alles raudsed mehed, äraostmatud. Just seetõttu kujutasid nad erilist ohtu riigis, kus kasvatati nõukogude inimest, kellele ei olnud võõras kahepalgelisus, sahkerdamine, riigi tagant varastamine, töötgemises mentaliteet, et "mõisa kõis, las lohiseb".

Ajapikku kippus ununema

teadmine, et oli olnud selline helesinine unistusena unenägudesse vahel ilmunud sinimustvalge Eesti vabariik. Soome vabaduse ja Eesti

au eest sõdinud ning vangilaagrites surnud või sinna oma tervise jätnud mehed olid meie rahva mälu kandjad. Kogu näiliselt lääneliku ja sõnades demokraatliku Eesti NSV aja.

Et Rakvere gümnaasiumi vilistlaste hulgas on vähemalt 40 meest, kes iseenda ja oma rahva ees tookord ausateks ja aatelisteks Eesti vabariigi kodanikeks jäid ja reaalselt võitlesid vabaduse eest, näitab, kui tähtsaks pidasid olulisi üldinimlikke väärtusi ka nende meeste vanemad, õed-vennad,

klassikaaslased, õpetajad. Ajaloolane ja poliitik Mart Laar on öelnud: "Võitlus vabaduse eest on midagi, mis sel ajal kui seda peetakse, on midagi üsna maalähedast, lihtsat ning enesestmõistetavat. Midagi kangelaslikku selles pole. Sõjas, poris ja veres pole üldse midagi kangelaslikku. Kangelasteoks saab ta alles hiljem. Tegelikult pole kunagi teada, kuidas üks või teine ettevõtmine lõppeb, kas selles osalejatest saavad kangelased või kaotajad."

Tuleviku pandiks

Esmaspäeval, 1. veebruaril kell 11 algab Rakvere gümnaasiumi aulas konverents "Tartu rahu 90 ja soomepoisid". Ettekanded on riigikogu liikmelt ja ajaloolaselt Mart Laarilt, Rakvere gümnaasiumi ajalooõpetajalt Heli Kirsilt, riigikohtu õigusnõunikult ja Rakvere gümnaasiumi soomepoisilt Heinrich Schneiderilt, kes on ilmselt käesoleval ajal ka kõige vanem riigiametnik Eestis.

Rakvere gümnaasiumi 90. lennu nimel kõneleb vilistlane Joanna Innos, kuidas sündis idee teha oma koolile annetuse soomepoiste mälestustahvli tarvis. Esinevad külalised Soome suursaatkonnast ja Rakvere linnavalitsusest. Isamaalisi laule esitab Rakvere gümnaasiumi segakoor Linda Gordejevi juhatusel. Kaastegev on gümnaasiumi teatriansambel Aili Teedla juhendamisel.

Konverentsi ajal avatakse pidulikult mälestustahvel Rakvere gümnaasiumi soomepoistele.

Virumaa vanim gümnaasium ootab külla kõiki soomepoisse lähedal ja kaugel. Teretulnud on soomepoiste lesed, kunagised klassi- ja kooliõed ning kõik, kes peavad oluliseks nende väarikate meeste ettevõtlikkust ja aateid.

Mälestustahvli valmistas kooli vilistlane Joel Petrov. Teksti sõnastas Heli Kirsi. Mälestustahvli õnnistab vilistlane Kaido Soom. EESTI AUKS - TULEVIKU PANDIKS!

"Teise maailmasõja ajal tuli eesti mees- tel teha väga karme valikuid."

Heli Kirsi